

Charlotta Lönnqvistille patsas

Projektisuunnitelma

Sjundby traditionsförening ry on moderni kotiseutuyhdistys, joka perustettiin vuonna 2013 Siuntiossa. Yhdistys on siitä lähtien kerännyt ja jakanut tietoa Sjundbyn kartanoon liittyvistä merkittävistä vaiheista ja etenkin henkilöistä. Yksi merkkihenkilöistä on Charlotta Lönnqvist: torppari, pitokokki, yrittäjä, hyväntekijä ja kirjailija Aleksis Kiven mesenaatti vuosina 1864–1871. Yhdistys haluaa nyt yhteistyössä Siuntion kunnan, yrittäjien, yhdistysten ja yksityishenkilöiden kanssa tehdä kunniata tälle merkittävälle naiselle pystyttämällä patsaan Charlotta Lönnqvistille.

Talvella 2024–2025 järjestetyn anonyymien taidekilpailun voitti lida Nurmisen ehdotus Laupiatar – Gynnarinna. Ehdotuksessa on kyse luonnollisen kokoisesta Charlotta Lönnqvistin pronssipatsaasta. Patsas on sijoitettu istumaan kahden suuren graniittilohkareen päällä. Se tullaan sijoittamaan Fanjunkarsin torpan läheisyyteen Siuntion kuntakeskukseen, paikkaan, jossa Charlotta asui koko elämänsä ajan (1815–1891). Charlotta Lönnqvistille patsas-hankkeessa tilataan ja toteutetaan taidekilpailun voittanut teos Laupiatar – Gynnarinna. Taiteilija lida Nurminen toteuttaa hankkeen itsenäisesti, Sjundby traditionsförening ry toimii rahoittajana sekä tukee ja avustaa hankkeessa. Taiteilijan vapautta ei rajata tilaajan puolesta, vaan lida Nurminen on itsenäisesti vastuussa taiteellisesta toteutuksesta kilpailuehdotuksensa mukaisesti.

Teoksen sijoituspaikka on keskeinen ja sen omistaa Siuntion kunta. Siitä näkyy Siuntiontielle, jossa liikkuu jopa 8000 ajoneuvoa päivittäin. Läheisyydessä sijaitsevat myös Sivistyskampus Siuntion sydän ja päiväkoteja. Teoksessa Charlotta istuu ankan kera. Graniittilohkareet muodostavat penkin, jolle myös katsoja voi istahtaa.

Patsas on tarkoitus paljastaa Charlottan päivänä 12.5.2027.

Tiedotus ja yleisön osallistaminen

Patsasprojektin varainkeruu käynnistyi Siuntio -päivänä 7.6.2025, jolloin järjestettiin huutokauppa hankkeen hyväksi. Meklarina toimi Maria Ekman. Sjundbyn perinneyhdistys osallistui myös keskiaikaisille markkinoille Siuntion kirkon pihapiirissa elokuussa 2025, jolloin yhdistyksen jäsenet ja myös Charlotta, ajan henkeen pukeutuneena, kertoivat projektista.

Charlotta Lönnqvistille on luotu oma profiili sosiaaliseen mediaan, ja hänestä löytyy tietoa verkkosivustolta www.charlottalonnqvist.fi, jota ylläpitää Sjundbyn perinneyhdistys.

Yhdistyksen jäsenet kertovat Charlotta Lönnqvistin elämästä muiden yhdistysten ja yritysten tilaisuuksissa pyynnöstä.

Yhteistyö yrittäjien kanssa

Siuntion yrittäjäyhdistys tukee hanketta. Patsashankkeen aktiivit ovat käynnistäneet siuntiolaisten yrittäjien parissa laajan soitto- ja tiedotuskampanjan. Yksittäisille yrityksille tarjotaan mahdollisuus lahjoittaa varoja, materiaaleja tai työpanosta hankkeen edistämiseksi.

Siuntion Lions-club, Siuntion Charlotat–Sjundeå Charlotta osallistuvat myös yhteistyöhön muun muassa tarjoamalla erityisen Charlotta-leivoksen varainkeruun käyttöön.

Siuntiolaiset taiteilijat Kim ja Helena Juntunen järjestivät Aleksis Kiven päivänä 10.10.2025 konsertin Siuntion Pyhän Pietarin kirkossa projektin hyväksi.

Yhteistyössä paikallisen yrittäjän kanssa tullaan järjestämään avointen ovien päivä ja kahvila Fanjunkarsissa Charlotta-päivänä 12.5.2026. Yleisö saa silloin mahdollisuuden tutustua patsashankkeeseen Fanjunkarsissa.

Johto ja talouden tarkastus

Sjundby traditionsförening ry (Y-tunnus 2623081-6) on vastuussa projektista. Yhdistyksen toiminnantarkastajat tarkastavat projektin ja sen kirjanpidon.

Rahoitus

Yhdistys on saanut poliisilta rahankeräysluvan (RA/2025/1008) ja voi vastaanottaa lahjoituksia yleisöltä. Siuntion kunnan sivistystoimi on myöntänyt tukea hankkeelle. Tarkoituksena on hakea lisätukea säätiöiltä ja rahastoilta. Osa kustannuksista pyritään kattamaan yritysten lahjoittamilla materiaaleilla ja työpanoksilla. Projektin kokonaisbudjetti kahden vuoden ajalle on 160 000 euroa.

Yhteiskunnallinen merkitys

Tämä patsashanke tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden nostaa myönteinen kertomus otsikoihin, ei vain Siuntion vaan koko kansakuntamme ihanteen kaksikielisuudesta, tasavertaisuudesta ja inhimillisestä hyväntahtoisuudesta.

Esittävät pronssipatsaat naisista ovat Suomessa hyvin harvinaisia. Yleensä patsashankkeet ovat Suomessa käynnistyneet niin sanotun suuren yleisön aloitteesta, kuten tässäkin tapauksessa.

Charlotta Lönnqvist oli monessa mielessä edelläkävijä naisten oikeuksien puolustajana sekä esikuva naisille yrittäjänä. Hän oli uranuurtaja toimiessaan pitokokkina ja naispuolisena torpparina. Samalla, kun hän pyöritti menestyksestä yritystoimintaansa, hän huolehti kodissaan kasvattilapsista, oppilapsista ja piioista. Naimattomana naisena hänen oli toimittava holhouksen alaisena aina 49-vuotiaaksi asti.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura toteaa somejulkaisussaan helmikuussa 2025 Charlottasta muun muassa seuraavaa: ”Charlotta Lönnqvist (1815-1891) oli pitokokki, palkittu sudenpyytäjä ja nainen, joka kävi miesten matkassa syyssilakassa ulkosaaressa tyrskyissä.

Hänellä oli lemmikkinä käärme, jolle juotti maitoa ja asuinkumppaninaan Aleksis Kivi, jota hän – no, ruokki maidolla. Yhden lehmänsä maidon Charlotta säästi nimittäin aamuisin Kiveä varten, jotta ”minä suurustakseni saisin rieskan nisälämpymänä”, kuten tämä vanhemmilleen raportoi. Charlottan kanssa asuessaan Aleksis Kivi olikin pulskassa kunnossa. Häntä oikein hellittiin, Charlotta pakkasi kuivamuonat mukaan Helsingin matkoille ja eräänäkin vuonna Kivi sai syödä talon kanat sukupuuttoon. Ei Kivi ollut ainoa, josta Charlotta huolehti. Nälkävuosien aikana hän auttoi vaeltavia kerjäläislaumoja kykyjensä mukaan. Omaisuutensa hän testamenttasi paikkakuntansa köyhille.” Ja Seura jatkaa: ”Kiven kirjallisesta lahjakkuudesta Charlotalle ei ainakaan voinut olla käsitystä, sillä hän ei tainnut suomea. Kiintymys oli kuitenkin molemminpuolista. Huolimatta keskinäisistä ongelmista, joita taloudelliset huolet yhdessä asuessa saavat aikaan oli Charlotta Kivelle hyvin läheinen. Lopunaikojensa ahdingossa epätoivoinen Kivi juoksi 15 kilometriä pimeyden halki juuri Charlottan luo turvaa ja lohtua etsimään.”

Patsas tuo näkyväksi 1800-luvun Suomessa eläneen vaikuttavan ja itsenäisen naisen kuten myös tarinan hyväntekijästä, joka tarjosi kodissaan suojan ensimmäiselle suomalaiselle ammattikirjailijalle, jota myöhemmin on kutsuttu ”suomalaisen kirjallisuuden isäksi”.

Aleksis Kivi kirjoittikin merkittävimmät teoksensa Charlottan suojissa Siuntiossa. Seitsemän veljestä, jota pidetään ensimmäisenä suomenkielisenä romaanina, syntyi juuri Charlotta Lönnqvistin kodissa Fanjunkarsissa. Vaikka monet suomalaiset tuntevat teoksen hyvin, harva tietää teoksen yhteydestä Siuntioon, saati Charlottan merkittävästä roolista suomen kielen ja kulttuurin edistäjänä.

Perustelut avustushakemuksille

Sjundbyn perinneyhdistys ry on vireä ja moderni kotiseutuyhdistys, jossa on noin 90 jäsentä. Toimintaan kuuluvat retket, tutkimus- ja julkaisutoiminta verkkosivustolla www.sjundby.fi sekä yhteisöllisyyden edistäminen niin kokouksissa, juhlissa kuin Facebookissakin.

Patsas Charlotta Lönnqvistille on yhdistykselle poikkeuksellisen suuri hanke. Pronssi ja graniitti materiaaleina ovat arvokkaita. Yhdistys kuitenkin uskoo, että apurahojen, avustusten ja tiiviin yhteistyön avulla projekti voidaan toteuttaa. Patsas tuo iloa Siuntion asukkaille ja samalla kaikille suomalaisille, se tarjoaa nuorelle taiteilijalle ainutlaatuisen työtilaisuuden ja ennen muuta se tekee tunnetuksi Charlottan elämäntyötä Siuntiossa ja laajemminkin.

Muistomerkki voi toimia matkailukohteena ja tarjoaa seudun kouluille ja päiväkodeille vierailukohteen. Se antaa kunnalle mahdollisuuden profiloitua historiastaan tietoisena ja nykyaikaisena yhteisönä. Projekti juhlistaa ennen muuta ainutlaatuista tarinaa, jossa ruotsin- ja suomenkieliset tukevat ja kannustavat toisiaan.

Aikataulu ja työvaiheet

Syksy 2025

- Varainkeruun aloitus, avustus- ja rahastohakemukset
- Neuvottelut kunnan kanssa sijoituspaikasta
- Sopimus taiteilijan kanssa patsaan toteutuksesta
- Yhteydenotto yrityksiin yhteistyön ja tuen saamiseksi

Vuosi 2026

- Patsaan suunnittelu alkaa keväällä, valmistus kesällä
- Materiaalien hankinta muotteihin ja muottirakenteisiin
- Varainkeruun jatkaminen, avustushakemukset
- Sopimukset yritysten kanssa materiaalilahjoituksista ja työpanoksista
- Savimallin valmistus kipsivalua varten
- Valmistelutyöt sijoituspaikalla

Vuosi 2027

- Varainkeruun jatkaminen
- Kipsimuotin valaminen, pronssivalu ja hitsaus
- Viimeistely ja patsaan kiinnitys graniittikiviin
- 12.5.2027 patsaan paljastus